

**Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lagar
om vissa referensräntor samt om ändring av räntelagen**

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås att det stiftas en lag om vissa referensräntor. Lagen innehåller bestämmelser om hur grundräntan och vissa andra räntor vilka används som referensräntor skall fastställas i det skede då den ekonomiska och monetära unionens tredje etapp inleds och euron införs. De räntor som avses i den föreslagna lagen ersätter den grundränta som Finlands Bank nu fastställer samt de som s.k. korta referensräntor använda räntor som banken fastställer och publicerar.

Vederbörande ministerium föreslås fastställa grundräntan två gånger om året för följande halvår. Enligt förslaget är grundräntan medeltalet av den tolv månaders marknadsränta som publicerats under de tre

månaderna före fastställandet. Grundräntan fastställs med en fjärdedels procentenhets noggrannhet.

Vederbörande ministerium beslutar också vilka referensräntor som skall ersätta de som s.k. korta referensräntor använda räntor som Finlands Bank nu fastställer och publicerar. I praktiken är det de s.k. heliborräntorna som ersätts. De ersättande räntorna bör motsvara heliborräntorna så väl som möjligt.

Räntelagen föreslås bli ändrad så, att de räntor som avses i räntelagen fastställs av vederbörande ministerium i stället för av Finlands Bank.

De föreslagna lagarna avses träda i kraft den 1 januari 1999.

INNEHÅLL

	Sida
PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL	1
ALLMÄN MOTIVERING	3
1. Inledning	3
2. Nuläge	3
2.1. Allmänt	3
2.2. Finlands Banks grundränta	4
2.3. Heliborräntor	5
2.4. Långa referensräntor	6
2.5. Finansinspektionens anvisningar om referensräntor	6
2.6. Räntelagen	7
2.7. Referensräntorna i vissa länder inom Europeiska gemenskapen	7
3. Referensräntorna inom euroområdet	9
4. Bedömning av nuläget	11
5. Föreslagna ändringar	12
6. Propositionens verkningar	13
7. Beredningen av propositionen	14
8. Andra omständigheter som inverkat på propositionens innehåll	14
DETALJMOTIVERING	14
1. Lagförslagen	14
1.1. Lag om vissa referensräntor	14
1.2. Räntelag	16
2. Ikraftträdande	16
3. Lagstiftningsordning	16
LAGFÖRSLAGEN	17
1. Lag om vissa referensräntor	17
2. Lag om ändring av räntelagen	18
BILAGA	20
Parallelltexter	20

ALLMÄN MOTIVERING

1. Inledning

Övergången till etapp tre av den ekonomiska och monetära unionen, nedan *EMU*, förenar de nationella penningmarknaderna till ett enda område, nedan *eurområdet*, som omfattar alla de medlemsstater i Europeiska unionen som inför den gemensamma valutan, euron. För närvarande är penningmarknaderna och därmed referensräntorna differentierade enligt valutaområde. Delta-gandet i EMU:s tredje etapp och införandet av den gemensamma valutan innebär att de nationella valutorna inom eurområdet avskaffas. Inom eurområdet fattar Europeiska centralbanken (nedan *ECB*) beslut om att sätta i omlopp sedlar och mynt i enheten euro och om penningpolitiken. När de nationella valutorna avskaffas i samband med att euron införs förändras också en central del av den ekonomiska basen för valutaområdenas priskällor. På samma gång förändras eller slopas de uttryck för priserna som används som grund för ränteändringar t.ex. i avtal där ett förmögenhetsvärde anges, dvs. referensräntorna.

Under den tredje etappen av EMU förlorar antagligen de s.k. heliborräntor som nu publiceras i Finland sin ställning som centrala priskällor. Då skulle de komma att vara enbart räntor som beskriver de genomsnittliga kostnaderna för vissa bankers kortfristiga medelsanskaffning i Finland.

De nationella centralbankernas ställning som en del av Europeiska centralbankssystemet, nedan *ECBS*, begränsar deras möjligheter att delta i upprätthållandet av ett referensräntesystem. Finlands Banks andel vid fastställandet av referensräntor är exceptionellt stor internationellt sett. När *ECBS* förbereddes enades man inom Europeiska monetära institutet om att de nationella centralbankerna inte inom *ECBS* skulle delta i publiceringen av andra räntor än *ECBS*:s egna. Detta kommer i praktiken att innebära att Finlands Bank under tredje etappen av EMU inte längre bestämmer grundräntan och inte heller är med om att på nuvarande sätt definiera, beräkna eller publicera de marknadsräntor som för tillfället används i

Finland.

De förändringar på penningmarknaden som hänför sig till EMU:s tredje etapp leder till att förändringar i referensräntan får en avsevärd betydelse. I gemenskapens så kallad sekundärlagstiftning om de juridiska ramarna för den gemensamma valutan tryggas kontinuiteten i fråga om avtal som innehåller skyldigheter uttryckta i penningbelopp. Sekundärlagstiftningen gäller dock inte situationer där en referensränta som utgör ett avtalsvillkor slopas eller förändras väsentligt i samband med att den gemensamma valutan införs. Inte heller har det i avtalsvillkoren alla gånger bestämts något om situationer där referensräntan slopas eller förändras.

I Finland har heliborräntorna i stor utsträckning använts som referensränta för krediter till allmänheten och för depositioner. En del av kreditavtalen innehåller inget villkor om hur förändringar som gäller referensräntan inverkar på avtalet. Sådana avtal har ingåtts närmast mellan 1987 och 1994. Med anledning av den osäkerhet som slo-pandet av eller förändringar i referensräntorna medför är det för dessa avtals vidkommande nödvändigt att lagstiftningsvägen eliminera problem som eventuellt hänför sig till tolkningen av sådana referensräntevillkor som ingår i avtalen. Grundräntan har vid sidan av avtalen använts också i lagstiftningen som en direkt tillämplig ränta eller referensränta. Lagstiftning behövs också för att sådana förändringar som gäller grundräntan skall regleras.

2. Nuläge

2.1. Allmänt

Bankerna tillämpar olika räntevillkor vid ut- och inlåningen så, att det i kredit- och depositionsavtalen hänvisas till en bestämd ränta. När dessa referensräntor förändras förändras också kredit- eller depositionsräntan i enlighet med avtalsvillkoren. Referensräntorna kan vara administrativa, såsom Finlands Banks grundränta, eller marknadsräntor, såsom heliborräntan. Användningen av referensräntor förändras hela tiden. Ränte-

systemet har kommit att fungera på marknadsvillkor och kundernas alternativ har blivit allt fler i samma takt som de sista återstoderna av regleringen har försvunnit från marknaden. Grundräntan förmådde inte bibehålla sin ställning på den fria finansmarknaden, och den har förlorat sin ställning som central referensränta. Den har ersatts närmast med heliborräntor och bankernas primräntor. Systemet med referensräntor kommer att förändras ytterligare under EMU:s tredje etapp.

Heliborräntan är inget penningpolitiskt instrument utan en ränta som beskriver marknadsparternas medelsanskaffningskostnader. Finlands Bank kan ganska direkt eller indirekt påverka de referensräntor som följer marknadsvillkoren. På senare tid har påverkan har varit mest direkt i fråga om heliborräntan för en månad, som har följt Finlands Banks anbudsränta rätt nära. Den inverkan på de andra räntorna som Finlands Banks penningpolitik haft har varit indirekt på så sätt att ju längre referensränta det är fråga om, desto osäkrare är kopplingen mellan räntenivån och penningpolitiken. Under de förhållanden som råder på en fri penningmarknad kan Finlands Bank därmed inte reglera den allmänna räntenivån i samma utsträckning som på den tiden då ett renodlat grundräntesystem rådde och penningmarknaden var reglerad.

2.2. Finlands Banks grundränta

Diskontoräntan, som nämndes i 17 § 1 mom. i den föregående lagen om Finlands Bank (365/1925), har ursprungligen varit den viktigaste räntan inom centralbanksfinansieringen. Finlands Bank finansierade bankerna genom att köpa, s.a.s. rediskontera, växlar som bankerna hade i sina portföljer. Den lägsta diskontoränta som användes vid rediskonteringen blev småningom normräntan för kvoterade centralbankskrediter, och den började kallas Finlands Banks grundränta. Grundräntans betydelse som penningpolitiskt instrument minskade emellertid i början av 1980-talet, när priset på den finansiering som översteg kvoterna kom att utgöra den viktigaste formen för reglering av centralbanksfinansieringen. När ränteregleringen av bankernas in- och utlåning avvecklades minskade grundräntans betydelse också på finansmarknaden. Genom ändring av reglementet för Finlands Bank 1986 byttes ter-

men diskontoränta ut mot termen grundränta. I motiveringen till regeringens proposition (RP 200/1986 rd) konstaterades grundräntans ställning som administrativ referensränta i olika lagar och avtal.

Enligt 6 § 2 mom. i den gällande lagen om Finlands Bank (719/1997), vilket lagrum handlar om befogenheter, bestämmer banken grundräntan och övriga räntor som Finlands Bank tillämpar. Banken kan vid behov fastställa och offentliggöra också andra räntor som används som referensräntor. Enligt 6 och 16 § bestäms grundräntan av Finlands Banks direktion. I 12 § räntelagen (633/1982) föreskrivs att Finlands Bank är skyldig att publicera ett meddelande om en ändring av grundräntan i Finlands författningssamling.

På 1980-talet steg grundräntan inte lika mycket och lika snabbt som marknadsräntorna. Vid utgången av 1992 ändrades grundräntepolitiken så, att grundräntan har ändrats oftare än förr och ändringarna har varit mycket små.

Ändringar av Finlands Banks grundränta under tiden november 1979 — augusti 1998

Ikraftträdelse-datum	Grundränte-procent
01.11.1979	8,50
01.02.1980	9,25
01.06.1982	8,50
01.07.1983	9,50
01.02.1985	9,00
01.01.1986	8,50
01.03.1986	8,00
19.05.1986	7,00
16.05.1988	8,00
01.01.1989	7,50
01.11.1989	8,50
01.05.1992	9,50
01.01.1993	8,50
15.02.1993	7,50
17.05.1993	7,00
15.07.1993	6,50
16.08.1993	6,00
01.12.1993	5,50
01.02.1994	5,25
01.11.1995	5,00
15.12.1995	4,75
01.02.1996	4,50
16.09.1996	4,00

Grundräntan har numera ingen betydelse som penningpolitiskt instrument. Tidigare

uppfattades en grundränteändring som ett utslag av Finlands Banks penningpolitiska linje. Grundröntans roll som referensränta för utlåningen har krympt avsevärt. I juli 1998 var ca 11 % av räntorna för kreditstocken i mark bundna till grundröntan, men bara 0,5 % av räntorna på nya krediter bands till den. Numera återstår 31 mrd. mk i krediter som är bundna till grundröntan, och vid ingången av 1999 väntas denna kreditstock understiga 30 mrd. mk. I juli 1998 var depositioner till ett värde av 8,2 mrd. mk bundna till grundröntan.

2.3. Heliborräntor

För bankerna uppkom en strukturell ränterisk i mitten av 1980-talet efter att den andel av medelsanskaffningen som skedde på marknadsvillkor hade ökat. För att underlätta bankernas bemästrande av ränteriskerna tillät Finlands Bank vid utgången av 1986 att bankerna tog i bruk sådan kreditgivning som var bunden till en referensränta på marknadsvillkor. Användningen av referensräntor tilläts dock inte i fråga om krediter som löpte på mer än fem år eller i bostadskrediter som beviljades hushåll. Vid årsskiftet 1986 - 1987 tog bankerna vid utlåningen i bruk referensräntor som var bundna till räntenoteringarna för bankcertifikat. I början av maj 1987 började Finlands Bank notera korta penningmarknadsräntor som kunde användas som referensräntor vid kreditgivningen. Dessa s.k. heliborräntor (*Helsinki Interbank Offered Rate*) är sex stycken och löptiderna för de skuldebrev som de baserar sig på är 1, 2, 3, 6, 9 och 12 månader.

Den snabba utvecklingen på marknaden för kortfristiga finansobjekt i början av 1987 stöddes också genom den goda likviditeten på penningmarknaden, reformer i systemet för centralbanksfinansiering och särskilt befrielsen av bankcertifikaten från kassareservskyldigheten. När bankcertifikaten blev det viktigaste finansieringsinstrumentet på finansmarknaden avstod Finlands Bank från de tre månader långa centralbankskrediterna och centralbanksdepositionerna och började reglera bankernas centralbanksställning genom direkthandel med bankcertifikat.

I början beräknades heliborräntorna dagligen på grundval av de fem största affärsbankernas köpnoteringar för bankcertifikat. Sättet att beräkna heliborröntan justerades en aning 1995 till följd av förändringar på fi-

nansmarknaden, men grundprinciperna för räntorna ändrades inte. Finlands Bank har sedan den 1 juni 1995 beräknat heliborräntorna så, att vid fastställandet av dem beaktas de riktgivande köpnoteringar uttryckta i räntenivå som bankerna kl. 13.00 varje bankdag gett för sina egna bankcertifikat; detta gäller alla banker som Finlands Bank godkänner som motparter på penningmarknaden och som enligt Finlands Banks uppfattning regelbundet utfärdar noteringar angående bankcertifikat i de elektroniska medier som används på marknaden. För närvarande godkänner Finlands Bank åtta banker som motparter vid sina operationer på penningmarknaden. Dessa är Aktia Sparbank Abp, Leonia Bank Abp, Merita Bank Abp, Andelsbankernas Centralbank Abp, Skandinaviska Enskilda Banken Helsingforsfilialen, Svenska Handelsbanken Ab (publ), filialverksamheten i Finland, Unibank A/S, Helsingfors filial och Ålandsbanken Abp. För att minska inverkan av eventuella exceptionella noteringar iakttas principen att den högsta och den lägsta noteringen för var och en löptid lämnas obeaktad och det icke vägda aritmetiska medeltalet av de övriga beräknas.

Enligt 6 § 2 mom. lagen om Finlands Bank kan Finlands Bank vid sidan av att den bestämmer grundröntan och övriga räntor som tillämpas av banken vid behov fastställa och offentliggöra också andra räntor som används som referensräntor. Noteringen av heliborräntor, dvs. fastställandet av räntegrunderna, beräkningsgrunderna och beräkningssättet och andra faktorer samt publiceringen av räntorna i nuvarande form grundar sig på Finlands Banks eget beslut. Ingen lagbestämmelse ålägger banken att göra det.

I mars 1997 började Bankföreningen beräkna och publicera räntor som exakt motsvarar de heliborräntor som Finlands Bank fastställer och publicerar. Syftet med att publicera dessa parallella heliborräntor var att trygga heliborräntornas kontinuitet som referensränta i avtal.

Förutom i bankernas ut- och inlåning har heliborrbindingar används också i försäkringsavtal och derivatavtal. För närvarande är krediter till ett belopp av nästan 141 mrd. mk bundna till heliborräntor. Av de nya krediterna binds ungefär hälften till heliborräntorna. Hur kreditbeloppet utvecklas fram till början av 1999 påverkas av flera faktorer som är svåra att bedöma, men beloppet kan

antas vara drygt 140 mrd. mk.

2.4. Långa referensräntor

Vid ingången av 1988 började Finlands Bank publicera tre och fem års marknadsräntor som var avsedda särskilt som referensräntor för långa bostadskrediter. Dessa långa referensräntor som Finlands Bank beräknar baserar sig på marknadsräntorna för skattepliktiga masskuldebrev med räntekupong som bankerna emitterat eller garanterat och som har en fast ränta och amorteras med en gång. De långa referensräntorna beräknas på grundval av noteringar som ges av de fem största bankerna. Om noteringarna är färre än så men minst tre stycken beräknas referensräntorna utgående från dem. Räntorna beräknas och uppges som månadsmedeltal utgående från de dagliga noteringarna. Finlands Bank publicerar i början av varje månad de genomsnittliga räntorna för föregående månad på de dataöverföringsrutor som banken använder. Finlands Bank rekommenderade att räntan på krediter som bundits till långa marknadsräntor för masskuldebrev med en löptid på tre eller fem år skulle ändras med tre respektive fem års intervall på samma sätt som marknadsräntan i fråga förändrats. På senare tid har bankerna emitterat rätt få masskuldebrevslån med lång löptid för vilka sekundärmarknadsnoteringar står att få. Därför baserar sig tillförlitligheten hos grunden för beräkning av den långa referensräntan i praktiken enbart på köpnoteringarna för några få masskuldebrevslån. Då kan kreditvärdighetsklassificeringen för en enskild bank och den sporadiska karaktären hos köpnoteringarna komma att spela en betydande roll för bestämningen av avkastningen på masskuldebrevet i fråga.

Finlands Bank har den 15 april 1995 rekommenderat att de tre och fem års referensräntor som Finlands Bank beräknar inte längre skall användas som referensränta i nya avtal och i avtal som ses över. Finlands Bank har dock tills vidare fortsatt att publicera dessa långa referensräntor. Stocken av krediter i omlopp som är bundna till långa referensräntor var 4,9 mrd. mk i slutet av juli 1998. De långa referensräntorna har i huvudsak ersatts med bankernas primräntor och med heliborräntor som baserar sig på skuldebrev med rätt lång löptid.

Synpunkterna i fråga om de långa referensräntorna är desamma som när det gäller

de ovan behandlade heliborräntorna. Problemen i samband med dem har dock en mindre ekonomisk betydelse. Långa referensräntor har använts också i lagstiftningen.

2.5. Finansinspektionens anvisningar om referensräntor

Den 14 januari 1994 gav finansinspektionen en anvisning om kredithandlingar och deras villkor. Anvisningen baserade sig på en anvisning med motsvarande innehåll som bankinspektionen gett den 1 mars 1992. I anvisningen konstateras att om noteringen av referensräntan upphör av någon anledning eller om beräkningsgrunden förändras väsentligt skall kreditinstitutet och gäldenären tillsammans komma överens om en ny referensränta, såvida inte en andrahandsränta redan avtalats i förväg eller Finlands Bank meddelar anvisningar om vilken ränta som skall tillämpas. Ifall ingen överenskommelse eller anvisning om referensräntan finns, tillämpas på skulden den sista noteringen av den tidigare referensräntan, dvs. räntan fryses på denna nivå. I anvisningen konstateras att kreditinstitutet inte ensidigt får fastställa en ny referensränta, oavsett hur nära den tidigare referensräntan den än skulle ligga. Skuldebrevet skall innehålla en klausul som kan tillämpas för att lösa det frysta läget. Ifall ingen enighet om den nya referensräntan nås skall kreditinstitutet innan en ny referensränta fastställs höra med tillsynsmyndigheterna.

Finansinspektionens anvisning var i kraft fr.o.m. den 14 februari 1994 och den gäller avtal som ingåtts efter denna tidpunkt. Den tidigare anvisning med motsvarande innehåll som bankinspektionen gett trädde i kraft den 1 januari 1992, och i den rekommenderades det att bankerna före utgången av 1993 ändrar sina kredithandlingar i överensstämmelse med anvisningen. Den anvisning som gavs i februari 1994 har sedermera ersatts med en anvisning med motsvarande innehåll som trädde i kraft den 15 augusti 1996.

En väsentlig förändring i grunden för bestämmande av referensräntan skulle enligt finansinspektionens anvisning alltså förutsätta antingen ett nytt avtal eller en ny myndighetsanvisning. Villkor som är förenliga med finansinspektionens anvisning ingår i de kredithandlingar som har upprättats efter 1994. I de tidigare kreditavtalen ingår bara olika allmänna klausuler angående parternas

rätt att ändra kreditavtal skriftligen.

I praktiken har det till kredithandlingarna, för händelse av att noteringen av referensräntan upphör eller avbryts, fogats ett villkor som följer Bankföreningens avtalsmall. Enligt villkoret väljs, om noteringen av referensräntan upphör eller avbryts, den referensränta som skall tillämpas på skulden i enlighet med Finlands Banks anvisningar. Om Finlands Bank inte ger några anvisningar om den nya referensräntan, och om banken och gäldenären inte kommer överens om vilken referensränta som skall användas, används som referensränta för skulden värdet av den referensränta som tillämpats innan noteringen av referensräntan upphörde eller avbröts. Om gäldenären och banken inte kommer överens om den nya referensräntan inom sex månader från att noteringen av referensräntan har upphört eller avbrutits, fastställer banken den nya referensräntan efter att ha hört tillsynsmyndigheterna.

Finansinspektionen gav den 1 juni 1994 en anvisning om depositionsavtal. Enligt denna inlåningsanvisning som trädde i kraft den 1 juli 1994 skulle förfarandet vid ändring av depositionsavtal alltid sättas i relation till vilken vikt den punkt som ändras har i hela depositionsavtalet. Ändringar av väsentliga och centrala avtalspunkter (t.ex. referensränta, marginal, ränteberekningsmetod) krävde skriftligt meddelande. I anvisningen angavs en övergångstid för kreditinstitutet som upphörde den 30 juni 1995. Före det datumet skulle kreditinstitutet omarbeta sina inlåningsavtal så att de överensstämde med anvisningen. Anvisningen tillämpas inte på de avtal som var i kraft då. Den anvisning om depositionsavtal som gavs i juni 1994 har ersatts med en anvisning med motsvarande innehåll som trädde i kraft den 15 augusti 1996.

2.6. Rättelagen

Enligt 3 § 2 mom. rättelagen skall gäldenären, om ränta har avtalats att utgå för en gäld utan att räntefoten dock har bestämts, betala en årlig ränta enligt en räntefot som vid tidpunkten i fråga svarar mot det årsmedeltal för marknadsräntan för tre månader som Finlands Bank fastställer (referensränta som Finlands Bank fastställt). Finlands Bank fastställer den i 2 mom. avsedda räntefoten med en procentenhets noggrannhet årligen i december för följande kalenderår. Enligt 4 §

3 mom. rättelagen skall gäldenären, om ränta inte har avtalats att utgå för en gäld, vid dröjsmål med betalningen på det försenade beloppet betala en årlig dröjsmålsränta som är sju procentenheter högre än den av Finlands Bank fastställda referensränta som gäller vid tidpunkten i fråga.

2.7. Referensräntorna i vissa länder inom Europeiska gemenskapen

Allmänt

De låneavtal som ingås på kreditmarknaden delas i allmänhet in enligt räntebindningen i avtal med rörlig ränta och avtal med fast ränta. I avtal med rörlig ränta kan räntan justeras mitt under låneperioden, medan man i avtal med fast ränta kommer överens om räntan i det ögonblick när avtalet ingås och inte ändrar den senare. Det typiska är att räntan för avtal med rörlig ränta justeras med så lång tids mellanrum som den referensränta lånet är bundet till anger. Exempelvis justeras räntan på lån som är bundna till 12 månaders referensränta en gång om året. Typiska räntebindningar i avtal är de referensräntor för penningmarknaden som beräknas på grundval av bankernas medelsanskaffningskostnader samt bankernas egna primräntor.

Länderna i Europa kan indelas enligt om de huvudsakligen använder avtal med fast ränta eller avtal med rörlig ränta. I synnerhet Storbritannien betraktas som ett typiskt exempel på en ekonomi där rörlig ränta används. Bland annat är över 90 % av bostadslånen i Storbritannien lån med rörlig ränta. I stället anses Tyskland vara en ekonomi där fast ränta används. Mindre än 10 % av de bostadslån som beviljas i Tyskland är lån med rörlig ränta. De andra europeiska länderna placerar sig mellan Storbritannien och Tyskland. I t.ex. Sverige har räntan på omkring 50 % av bostadslånen varit fast eller bunden till långa marknadsräntor.

Det typiska är att räntorna på låneavtal med rörlig ränta följer förändringarna i marknadsräntorna rätt nära. I krediter till allmänheten är direkta hänvisningar exempelvis till sådana referensräntor som används på penningmarknaden ändå inte lika allmänna i alla länder som i Finland. Ofta begränsar sig direkta avtalshänvisningar till penningmarknadsräntorna närmast till grossistmarknaden för pengar (bl.a. masskuldebrev

med rörlig ränta, syndikerade företagskrediter) samt till derivativmarknaden (bl.a. räntefutures, ränteterminsavtal samt valuta- och ränteswapkontrakt). I krediter till allmänheten kan räntebestämningsskeden däremot variera från bank till bank.

Bland referensräntorna på penningmarknaden hör de liborräntor (*London Interbank Offered Rate*) som noteras i London till dem som är mest kända i hela världen. Liborräntor noteras för alla betydande valutor, och de utgör den centralaste referensräntan inom den internationella kreditgivningen. BBA-Liborräntan som upprätthålls av bankföreningen i Storbritannien (*British Bankers' Association, BBA*) uttrycker i praktiken det pris till vilket de mest betydande bankerna på penningmarknaden i London är redo att ingå kortfristiga depositioner sinsemellan. För beräkningen av liborräntorna har bankföreningen i Storbritannien utsett en grupp om 16 banker vilkas offentliga räntenoteringar den oavbrutet följer. Liborräntan för var och en dag bestäms, beroende på valutavärdet, som ett medeltal av de fyra till åtta mittersta prisnoteringarna.

Numera noteras motsvarande referensräntor för penningmarknaden också i andra finanscentra i Europa. Till de mest kända bland dem hör stibor (Stockholm), fibor (Frankfurt) och pibor (Paris). Normalt baserar sig räntenoteringarna på de kostnader för kortfristig medelsanskaffning som banker vilka är verksamma i landet har, och för upprätthållandet svarar ländernas bankföreningar eller motsvarande organ.

De administrativa räntor som centralbankerna noterar har av hävd utgjort en central referensränta i många europeiska länder. På senare år har de flesta centralbankerna emellertid avstått från att notera administrativa räntor.

Sverige

I Sverige fastställs stiborräntan för samma perioder som helibor i Finland. De dagliga noteringarna beräknas utgående från fem svenska banker. Utländska banker ingår inte i systemet. Noteringen beräknas utifrån medeltalet av de räntor som alla fem banker noterar på interbankmarknaden. Bankerna har rätt att av varandra vid beräkningstidpunkten få en prisnotering för 100 milj. svenska kronor. På interbankmarknaden, utifrån vilken stibornoteringarna beräknas, är

handeln blygsam. I huvudsak handlas det med s.k. statsskuldväxlar på penningmarknaden i Sverige. Räntenivåerna mellan dessa marknader skiljer sig dock sällan åt.

Bankerna uppdaterar de räntor som används till stiborräntan i ett lokalt datasystem som Penningmarknadsinformation Ab upprätthåller. Svenska Handelsbanken samlar in ränteuppgifterna ur datasystemet och beräknar medeltalet. Företagens krediter med rörlig ränta är huvudsakligen bundna till stiborräntan.

Sveriges Riksbank beräknar och noterar också något som kallas referensräntan diskontot. Denna referensränta publiceras enbart för trygghet av kontinuiteten hos avtal som är kopplade till den penningpolitiska refinansieringsränta som centralbanken tidigare använde. I dagens förhållanden saknar räntan all penningpolitisk betydelse. Sveriges Riksbank kan fortsätta att publicera referensräntan tills vidare, eftersom Sverige i detta skede inte deltar i euroområdet.

Tyskland

I Tyskland används fiborräntan mycket sällan, närmast bara i instrumenten på finansmarknaden. Också i dem används liborräntan oftast. Krediterna till företag och konsumenter är bundna till räntor som definierats bankspecifikt. Bankerna har ingen enhetlig praxis för fastställande av dessa räntor. Priset på krediträntan återspeglar bankens refinansieringskostnader.

Bostadskrediterna i Tyskland beviljas via hypoteksbanker. Alla betydande affärsbanker äger en egen hypoteksbank. De krediter som dessa beviljar handlas förnämligare än andra i skattehänseende.

Också i Tyskland används centralbankens diskontoränta (*Diskontsatz*) och lombardränta (*Lombardsatz*) som referensränta i lagstiftningen och i avtal. Enligt ett lagförslag som gäller en övergångsperiod för diskontoräntan (*Diskontsatz-Überleitungs-Gesetz*) kommer diskontoräntan vid ingången av 1999 att ersättas med en grundränta under en treårig övergångsperiod. I början av övergångsperioden kommer grundräntan att vara lika stor som den senast fastställda diskontoräntan. Grundränteändringarna föreslås bli bundna till ändringarna i ECB:s ränta för motsvarande period, och grundräntan fastställs tre gånger om året. Förbundsregeringen ges rätt att ersätta också lombardräntan

genom en ECB-ränta som närmast motsvarar lombardröntans syfte. Genom lagen berättigas förbundsregeringen att ersätta också fiborräntan med en ränta som närmast motsvarar dennas syfte.

Storbritannien

I Storbritannien används huvudsakligen liborräntan som referensränta i företagslån med rörlig ränta. Liborräntan noteras av flera olika instanser. I juridiska handlingar ingår ofta en särskild definition på liborräntan, t.ex. så att med den avses den räntenivå till vilken bankerna erbjuder depositioner i marknadsdugliga poster till andra ledande banker på interbankmarknaden i London.

Den mest använda noteringen är BBA-Libor som bankföreningen i England beräknar. Med det avses en räntenivå till vilken depositioner står allmänt att få på interbankmarknaden i London kl. 11.00 under bankdagar. BBA-Liborräntan anges för 13 internationella valutor. Föreningen kommer att publicera också en ränta vid namn euro BBA Libor, nedan *eurolibor*. Räntenoteringar som gäller 1—12 månaders löptider sammanställs dagligen för varje hel månad, och vanligen samlas de in hos 16 banker. De fyra högsta och de fyra lägsta noteringarna beaktas inte. På de återstående beräknas ett aritmetiskt medeltal som utgör BBA-Liborräntan för valutans fråga.

Bostadskrediterna tecknas hos finansinstitut som går under namnet bostadsandelsslag (*Building Society*) eller hos banker. Var och en av dessa uppger självständigt den gällande räntan på bostadslån (*mortgage*). Building Society-inrättningarna finansierar sig själva med hjälp av allmänhetens depositioner (*savings accounts*), på den korta penningmarknaden eller genom att emittera masskuldebrevslån.

Somen av sina referensräntor använder bankerna grundräntan (*base rate*) i sin kreditgivning. Varje bank beslutar självständigt om sin egen base rate-ränta. I regel följer den den s.k. interventionsräntan för centralbanken i Storbritannien så, att förändringarna i bankernas base rate-räntor är lika stora som förändringarna i centralbankens interventionsränta. Bankerna har ändå då och då ändrat sin egen base rate-ränta utan att centralbanken ändrat sin ränta. Bankernas base rate-ränta används i konsumtionskrediter och i företags och enskildas checkräkningar med

kredit.

Bankernas base rate-räntor har i praktiken legat på nästan samma nivå som tre månaders marknadsräntan, och räntan på bostadslån har varit ca 1,2—1,3 procentenheter högre.

3. Referensräntorna inom euroområdet

Det operativa rättemålet för ECBS:s penningpolitik kommer antagligen att vara en overnightränta för euron. Overnighträntan kommer också att vara den enda referensränta som ECB börjar beräkna tillfälligt. Själva publiceringen kommer dock att vara något som marknadsparterna sköter också i fråga om overnighträntan.

Som penningpolitiska styrräntor kommer ECBS att ha en anbudsränta med en löptid på två veckor samt ett ränterör för overnighträntan som bestäms utifrån räntan på likviditetskrediter och på likviditetsdepositioner. ECBS:s styrräntor kommer i mycket stor utsträckning att definiera prisnivån för bankernas kortfristiga medelsanskaffning i euro på penningmarknaden och därigenom den referensräntenivå för penningmarknaden som beräknas utifrån skuldebrev i enheten euro. Till följd av de fria kapitalrörelserna är det inte möjligt för nivån på olika referensräntor att avvika särskilt kraftigt landsvis inom euroområdet.

En stor del av bankernas kortfristiga medelsanskaffning inom euroområdet kommer sannolikt att äga rum med löptider som är kortare än löptiden för ECBS:s anbudsränta (två veckor). I synnerhet overnighträttsdepositionerna och den övriga mycket kortfristiga interbankfinansieringen kommer sannolikt att bli de främsta sätten att bemästra bankernas likviditet. ECBS:s styrräntor kommer troligen att i mycket stor utsträckning styra kostnaderna för bankernas kortfristiga medelsanskaffning. Eftersom penningmarknaden inom euroområdet troligen kommer att vara mycket likvid är det inte sannolikt att de allra kortaste interbankräntorna skulle kunna avvika väsentligt från den penningpolitiska målräntan. Om ränteavvikelser uppstår t.ex. mellan olika finanscentra inom EMU-området, utnyttjas skillnaderna snabbt tack vare den effektiva informationsförmedlingen och de välfungerande betalningssystemen.

När löptiderna däremot är längre än två veckor kommer marknadsförväntningarna att till mycket stor del reglera räntenivån på

penningmarknaden. I synnerhet förväntningarna på ECBS:s penningpolitik kommer snabbt att återspeglas i penningmarknadsrätternas löptidsstruktur när det gäller längre perioder.

De viktigaste marknaderna utgående från vilka referensnivån för penningmarknadsräntor i eurobelopp utformas är den s.k. interbankmarknaden för depositioner, där bankerna sköter sin inbördes medelsanskaffning, samt marknaden för skuldförbindelser som staterna emitterar i euro och för statens skuldebrev. Man kan vänta sig att skuldinstrument som EMU-stater med god kreditvärdighet emitterar och för vilka det finns en aktiv andrahandsmarknad utgör en botten som de andra referensräntorna just inte sjunker under. De allra bästa lånekunderna kan få kredit till en ränta som understiger den rådande referensräntenivån. I fråga om de allra kortaste löptiderna kommer en likvid andrahandsmarknad för statsskuldebrev ändå inte nödvändigtvis att uppstå. Basen för räntebestämningen blir då de kostnader för kortfristig medelsanskaffning som banker med god kreditvärdighet har och de referensräntor för penningmarknaden som beräknas utgående från dem.

Tills vidare är det oklart vilka finansiella instrument som slutligen kommer att användas mest på interbankmarknaden. I exempelvis Tyskland har man hittills till mycket stor stött sig på depositioner mellan bankerna vilka emellertid, bl.a. på grund av bristen på omsättningsbarhet, är finansiella instrument som är styvare än bankcertifikaten som används i Finland. I Tyskland har övergången till omsättningsbara penningmarknadsinstrument fördröjts bl.a. av att den historiska tradition som rör medelsanskaffning på marknadsvillkor är längre än i Finland och av att värdepappersmarknaden länge varit outvecklad.

Å andra sidan är det ändå möjligt att inte heller bankcertifikaten blir det ledande penningmarknadsinstrumentet inom euroområdet, trots sina många fördelar. För det första kan det hända att företagen när bankdominansen avtar börjar leta upp finansiering på marknadsvillkor direkt på marknaden i större utsträckning än förr, varvid t.ex. företagscertifikaten blir viktigare än bankcertifikaten. För det andra har inte bankerna i alla länder lika starka traditioner eller en lämplig infrastruktur för att leta upp medel på marknaden med hjälp av instrument som påminner om

bankcertifikat. För det tredje kan bankerna, när marknadsområdet utvidgas, allt mera börja kräva säkerheter också i sin inbördes kreditgivning, varvid de s.k. repoavtalen och depositionerna mot säkerhet kan utformas till en medelsanskaffningsform som blir viktigare än bankcertifikaten.

Förbundet för bankföreningar inom Europeiska unionen (*the Banking Federation of the European Union*) och finansmarknadsföreningen i England, ACI (*the Financial Markets Association, Association Cambiste International*) enades i slutet av 1997 om en ny penningmarknadsreferensränta vid namn EURO Interbank Offered Rate "EURIBOR", nedan *euriborräntan*. Föreningarna godkände uppföranderegler (*EURIBOR-Code of Conduct*) som skall tillämpas både på euribor och på de banker som ger noteringar beträffande den. Enligt uppförandereglerna är euriborräntan en ränta till vilken en bank med god kreditvärdighet bjuder ut interbankdepositioner för en viss tid i enheten euro inom euroområdet till en annan bank med god kreditvärdighet kl. 11.00 Brysseltid ("bästa pris mellan de bästa bankerna").

De 18 medlemsorganisationerna i förbundet för Europeiska unionens bankföreningar, inklusive Bankföreningen i Finland rf, nedan *Bankföreningen*, inrättade den 13 januari 1998 en internationell förening vid namn EURIBOR Fédération Bancaire Européenne (EURIBOR FBE). Syftet med organisationen är att utveckla och stödja funktioner som anknyter till EURO Interbank Offered Rate "EURIBOR". Enligt avtalet om bildande av föreningen avses med euribor en penningmarknadsreferensränta för euron. I avtalet ingår bl.a. bestämmelser om medlemskap i organisationen, organen och dessas uppgifter samt ekonomin. Organen är generalförsamlingen (*General Assembly*), direktionen (*Executive Board*) och styrkommittén (*Steering Committee*). Också ACI har inrättat en motsvarande förening vid namn EURIBOR ACI. Styrkommittén är ett organ som föreningarna valt gemensamt och som administrerar euribor-uppförandereglerna.

Euribor-uppförandereglerna innehåller bestämmelser bl.a. om förutsättningarna för val av euriborbanker, antalet medverkande banker, byte av bankerna och bankernas skyldigheter samt om styrkommitténs sammansättning, uppgifter och rättigheter. De banker som ger euribornoteringar, dvs. den s.k. bankpanelen, utsågs i maj 1998. Euriborban-

kerna är ledande banker med god kreditvärdighet som verkar inom EMU-området och är aktiva på penningmarknaden där. Mångfalden på penningmarknaden inom euroområdet har beaktats så, att minst en bank från varje EU-land deltar. Från Finland deltar Merita Bank Abp. I bankpanelen ingår 47 banker inom euroområdet. Bankerna i vissa stater inom euroområdet alternerar med sex månaders intervaller. I panelen ingår dessutom fyra andra banker från sådana medlemsstater inom gemenskapen som står utanför euroområdet samt sex stora internationella banker utanför gemenskapen som har betydande verksamhet inom euroområdet. Bankpanelens sammansättning ses vid behov över om ett år och därefter regelbundet för säkerställande av att bara de allra aktivaste bankerna deltar.

Bankerna i euriborsystemet lämnar uppgifter också med tanke på den korta overnight-marknadsräntan, dvs. den s.k. Eoniaräntan (*Euro OverNight Index Average*), som Europeiska centralbanken beräknar och låter publicera.

En central anledning till att euribor beräknas är behovet av en sådan referensränta i penningmarknadsavtalen som omfattar hela euroområdet. Det är meningen att euribor skall kunna användas som referensränta i nya avtal efter ingången av 1999. Alternativen utöver euribor som referensränta för nya avtal är bl.a. eurolibor, som beräknas i London, och bankernas primärräntor. Alla finansiella instrument som dessa räntor baserar sig på uttrycks i enheten euro efter ingången av 1999. I Europa har de korta marknadsräntorna använts närmast i penningmarknadsavtal. I Finland används däremot heliborräntan mera allmänt som referensränta för krediter än motsvarande räntor annanstans i Europa. Grossistmarknaden för finansiering och i synnerhet derivativmarknaden kommer i sista hand att avgöra vilken penningmarknadsränta som slutligen blir den ledande europeiska referensräntan för respektive ändamål.

4. Bedömning av nuläget

Under tredje etappen av EMU bildar de nationella centralbankerna Europeiska centralbankssystemet tillsammans med ECB. För att penningpolitiken skall genomföras så effektivt som möjligt är det ändamålsenligt att räntesystemet så snabbt som möjligt blir enhetligt inom euroområdet. Med tanke på

penningpolitikens överskådlighet och begriplighet kan centralbankerna i ECBS inte vara med om att publicera egna nationella referensräntor. Vid förberedelserna inför Europeiska centralbankssystemet enades man därför vid Europeiska monetära institutet om att de nationella centralbankerna upphör med att publicera nationella räntor och uppmuntrar marknaden att beräkna och publicera en referensränta på marknadsvillkor som gäller samtliga stater inom euroområdet och som så heltäckande som möjligt återspeglar räntenivån inom hela euroområdet. ECB kommer att beräkna endast den effektiva overnighträntan på interbankmarknaden inom EMU-området, dvs. den ovan nämnda Eoniaräntan, eftersom beräkningen av den förutsätter insamling av sådan konfidentiell marknadsinformation som bankerna inte vill utlämna till någon privat instans.

På den nationella finansmarknaden skulle man i princip, åtminstone för en tid, kunna notera också nationella referensräntor. Exempelvis de banker som är verksamma i Helsingfors, bl.a. Bankföreningens medlemsbanker, skulle också i fortsättningen kunna upprätthålla referensräntor som återspeglar de kostnader för medelsanskaffningen som bankerna på finansmarknaden i Finland har. Om det inom euroområdet ntit allt vanligare att kostnaderna för bankernas egen inbördes medelsanskaffning prissätts utgående från libor eller euribor, är det dock sannolikt att de nationella referensräntornas betydelse rätt snabbt börjar minska, åtminstone på grossistmarknaden.

Om de nationella referensräntorna upprätthölls inom de stater som infört euron skulle de i praktiken ytterst sannolikt inte kunna avvika särskilt mycket från de ledande referensräntorna inom euroområdet. Mindre ränteskillnader skulle kunna uppkomma bl.a. genom skillnader i beräkningsgrunden eller beräkningspraxis. Gruppen av banker som är verksamma i Helsingfors skulle också beträffande t.ex. verksamhetens omfattning vara olik gruppen av banker som är verksamma i London eller gruppen av banker som ligger till grund för euribor. Om skillnader skulle förekomma i dessas kostnader för medelsanskaffning eller i de finansiella instrumenten för medelsanskaffning, bl.a. i depositioner eller bankcertifikat, skulle också referensräntorna kunna skilja sig åt något. I fortsättningen skulle skillnader kunna uppstå också när den faktiska grunden för före-

komsten av nationella referensräntor, den aktiva handeln på landets penningmarknad, började minska, varvid noteringarnas ekonomiska underlag skulle krympa.

I Europa uppstår sannolikt en enda ledande referensränta för penningmarknaden. Det blir i sista hand marknadens sak att avgöra vilken ränta som skall börja användas allmänt som priskälla på grossistmarknaden för finansiering och bl.a. i de räntederivatavtal som noteras på de ledande europeiska derivatbörserna.

Referensräntornas framtid hänför sig till tolkningen av räntebestämmelserna i lagstiftningen samt ränte- och referensräntevillkoren i befintliga avtal och andra handlingar med rättsverkan. När Finlands Bank som en del av ECBS slutar bestämma referensräntan bör de bestämmelser om Finlands Banks grundränta som ingår i lagstiftningen och i befintliga avtal ändras, alternativt bör den ränta som avses i dem ersättas med en ny.

Införandet av euron leder också till att heliborräntorna, som är i allmänt bruk i Finland, ändras eller tas ur bruk. En minskning av osäkerheten beträffande tolkningen av ränte- och referensränteomnämmanden i avtal behövs i sådana situationer där man inte på något sätt har garderat sig mot att räntan ändras eller upphör. I sådana avtal där det ingår ett villkor som gäller ränteändringar iakttas det förfarande som nämns i villkoret. I nya avtal som ingås efter att lagen har trätt i kraft är det avtalsparternas sak att komma överens om vilka referensräntor som skall användas i fortsättningen.

5. Föreslagna ändringar

Grundräntan och andra referensräntor

Enligt förslaget fastställs den av Finlands Bank tidigare bestämda grundräntan två gånger om året av det ministerium som handlägger ekonomisk- och finanspolitiska ärenden. Till sin karaktär motsvarar grundräntan inte vare sig de korta marknadsräntorna eller de långa räntorna. Marknadsräntan för ett år kan betraktas som det mest ändamålsenliga alternativet till Finlands Banks grundränta och står i det minsta motsatsförhållandet till den. Grundräntan kommer att vara medeltalet av den tolv månaders marknadsränta som publicerats under de tre månaderna före fastställandet.

Grundräntan har använts både som direkt

tillämplig ränta och som referensränta i lagstiftningen och i avtal. Syftet med lagförslaget är att genom en allmän bestämmelse ändra de hänvisningar till Finlands Banks grundränta som ingår i flera olika lagar och andra författningar. På samma gång är syftet med lagförslaget att genom en allmän bestämmelse i lag säkerställa kontinuiteten hos de hänvisningar till Finlands Banks grundränta som ingår i avtal och andra handlingar. Från att ha varit en administrativ ränta blir grundräntan en ränta som följer marknadsräntan åt. De föreslagna reformer som gäller grundräntan ändrar inte grundräntans storlek i samma ögonblick då hänvisningarna ersätts. Storleken av den grundränta som ersätter Finlands Banks grundränta är vid lagens ikraftträdande lika med storleken av den grundränta som Finlands Bank senast har fastställt. Det är först när grundräntan första gången fastställs i juni 1999 som storleken blir tolv månaders marknadsränta avrundad till en fjärdedels procentenhets noggrannhet.

De heliborräntor som Finlands Bank tidigare har fastställt och publicerat föreslås bli ersatta med motsvarande marknadsräntor. Ministeriet har rätt att besluta vilka räntor som skall ersätta heliborräntorna. Det arrangemang som framgår av propositionen förändrar i sig inte referensräntans storlek vid den tidpunkt då den ersätts.

Syftet med lagförslaget är att genom ett klaggörande av avtalsparternas rättsskydd föreskriva om tolkningen av massavtal när en lucka i det referensräntevillkor som ingår i avtalen uppstår till följd av sådana förändringar i omständigheterna som inte beror på avtalsparterna. Genom lagförslaget ersätts den referensränta som utgör ett avtalsvillkor med en annan ny referensränta som så väl som möjligt motsvarar referensräntans ursprungliga syfte, i det fall att den ursprungliga referensräntan slopas eller de facto eller nominellt byts ut. Genom lagförslaget vill man förhindra att parterna genom domstols-handläggning blir tvungna att söka en lösning på avtalstolkningen. Ett annat syfte med förslaget är att tolkningen av avtalsvillkor inte utan parternas samtycke skall avgöras genom avtalshävning, eftersom det kan medföra avgjort negativare följder för parterna än om avtalet fortgår. Ett sådant ersättande av referensräntan som avses i lagförslaget kan allmänt taget anses ha ringa ekonomiska följder i praktiken för en enskild avtalspart.

Räntor som avses i räntelagen

En ändring av räntelagen behövs närmast för att Finlands Bank med stöd av den nya lag som gäller banken inte längre fastställer några marknadsräntor och därmed inte heller den tre månaders marknadsränta som ligger till grund för de räntor som avses i räntelagen. I stället för Finlands Bank avses vederbörande ministerium fastställa de räntor som avses i räntelagen.

Långa referensräntor

De långa referensräntorna på tre och fem år har, bl.a. på grund av att marknaden för statliga lån breddats, tappat en del av sin ställning som sanningsenlig priskälla. Inom euroområdet uppstår det sannolikt ändå inga allmänt använda långa referensräntor. Därför är det inte meningen att de skall ersättas med andra räntor. Efter början av januari 1999 kommer avtal som är bundna till långa referensräntor att fortgå normalt till räntebestämningsperiodens slut. Efter det skall kunden och banken komma överens om en ny referensränta.

6. Propositionens verkningar

Finlands Banks grundränta är för närvarande 4 %. Den har fastställts den 16 september 1996. Enligt lagförslaget bestäms grundräntans storlek enligt medeltalet av den tolv månaders marknadsränta som har publicerats under de tre månaderna före fastställelsemånaden. Exempelvis är medeltalet av den tolv månaders heliborränta som publicerats i mars, april och maj 1998 3,91 %. Enligt lagförslaget beräknas grundräntan med en fjärdedels procentenhets noggrannhet, så den nya grundränta som motsvarar förslaget skulle vara lika stor som den nuvarande grundräntan, 4 %, räknat på de ovan nämnda grundräntorna.

För de andra referensräntornas vidkommande gäller propositionen direkt enbart sådana avtal där det inte ingår något villkor om ränteändringar. Sådana är närmast kreditavtal som ingåtts före 1994. Propositionen gäller därmed endast ett begränsat antal krediter, vilkas sammanlagda belopp dock är svårt att bedöma. I avtal om krediter som beviljats allmänheten efter 1994 har en ändring av referensräntan i allmänhet beaktats i avtalsvillkoren. Också i dessa avtal skulle

det vara konsekvent att övergå till den referensränta som ministeriet fastställer. På grossistmarknaden för finansiering och i derivatavtal som ingåtts på derivativmarknaden har särskilda avtalsbestämmelser skrivits in med tanke på möjligheten att referensräntan ändras.

I praktiken skulle propositionen ha entydiga ekonomiska konsekvenser närmast bara om de referensräntor som tillämpas i Finland skulle komma att avvika från de ledande referensräntorna inom euroområdet. Då riktar sig följderna, beroende på det lösnings sätt som väljs, till antingen bankerna eller låntagarna.

Om man gick in för att i euroförhållanden anse att heliborhänvisningarna i befintliga avtal innebär en hänvisning till den ledande penningmarknadsräntan inom valutaområdet (exempelvis euribor eller libor), och medelsanskaffningskostnaderna för de ledande bankerna i Finland samtidigt var högre än den ledande referensräntenivån inom euroområdet, skulle lösningen medföra kostnader för bankerna. An så länge, när man som hänvisning använt heliborräntor som beräknas utifrån samma bankers egna medelsanskaffningskostnader, förmedlas bankernas kostnader för inlåningen direkt till intäkterna av utlåningen. Om man vid utlåningen började använda referensräntor som fastställs utifrån de största europeiska bankernas medelsanskaffningskostnader och därmed skulle kunna vara litet lägre än de inhemska bankernas medelsanskaffningskostnader, skulle detta ha en negativ inverkan på de inhemska bankernas inkomstbildning, om deras egna medelsanskaffningskostnader förblev oförändrade.

Om man däremot går in för tolkningen att heliborhänvisningarna i befintliga avtal innebär en direkt hänvisning till medelsanskaffningskostnaderna för banker som verkar i Finland, skulle lösningen kunna uppfattas som förlustbringande för låntagarna, särskilt i det fall att dessa upplevt att deras lån är bundna till den ledande penningmarknadsräntan inom valutaområdet.

Avgörandets ekonomiska verkningar blir desto större ju mera betydande räntedifferenserna mellan de inhemska och de ledande europeiska referensräntorna blir. Enligt dagens bedömning kommer räntedifferenserna dock att vara mycket små. Mycket beror i varje fall på hur god kreditvärdighet, och därigenom vilka medelsanskaffningskostna-

der, de banker som är verksamma i Finland kommer att ha i förhållande till de bästa bankerna inom euroområdet. Också skillnader som bibehålls i medelsanskaffningsinstrumenten och i ränteberekningspraxis kan också i fortsättningen upprätthålla smärre skillnader mellan olika referensräntor.

7. Beredningen av propositionen

Propositionen har beretts som tjänsteuppdrag vid finansministeriet i samarbete med Finlands Bank. Vid beredningen har justitieministeriet, konsumentombudsmannen,

finansinspektionen och Bankföreningen hörts.

8. Andra omständigheter som inverkat på propositionens innehåll

Bestämmelser om de räntor som propositionen gäller ingår nu i lagen om Finlands Bank. I den nya lagen om Finlands Bank (214/1998), som givits med anledning av att tredje etappen av den ekonomiska och monetära unionen inleds och euron införs, ingår motsvarande bestämmelser inte längre. Med anledning av detta är det nödvändigt att stifta en särskild lag om referensräntor.

DETALJMOTIVERING

1. Lagförslagen

1.1. Lag om vissa referensräntor

1 §. *Grundränta*. I 1 mom. föreskrivs om befogenheterna vid fastställande av grundräntan. Vederbörande ministerium avses fastställa grundräntan två gånger om året, i juni och december, för de sex följande kalendermånaderna. Vederbörande ministerium är det ministerium vars verksamhetsområde omfattar ekonomiska ärenden och finansärenden, dvs. för närvarande i praktiken finansministeriet.

Grundräntans storlek föreslås bli bestämd två gånger om året i enlighet med medeltalet av den tolv månaders marknadsränta som publicerats under de tre månaderna före fastställelsemånaden (september—november och mars—maj). Medeltalet beräknas enligt kalenderdagarna. I fråga om veckoslut och helger tillämpas räntan för den närmast föregående bankdagen. Den tolv månaders marknadsränta som skall användas vid beräkningen bestäms genom ett beslut som ministeriet fattar med stöd av 2 § 1 mom. Grundräntan fastställs i enlighet med nuvarande praxis med en fjärdedels procentenhets noggrannhet. Medelvärdet av tolv månaders marknadsräntan avrundas uppåt eller nedåt till närmaste fjärdedel av en procentenhet. Ett medeltal som är exakt mitt emellan avrundas uppåt. En bestämmelse om grundräntans storlek vid lagens ikraftträdande ingår dock i

4 § 3 mom.

För att de ekonomiska aktörerna skall ha kännedom om grundräntans storlek skall beslutet om fastställande publiceras i Finlands författningssamling 14 dagar innan räntan träder i kraft. Den fastställda grundräntan träder i kraft den första dagen i den kalendermånad som följer på att meddelandet publicerats, i praktiken den 1 juli och den 1 januari. I avtal tillämpas räntan från ingången av den räntebestämningsperiod som följer närmast efter beslutets ikraftträdande. Räntan publiceras två gånger om året, även om storleken inte ändras. Ministeriet fastställer grundräntan första gången i juni 1999.

2 §. *Andra räntor som kan användas som referensränta*. Enligt 1 mom. bestämmer vederbörande ministerium vilka räntor som skall ersätta de som referensräntor använda räntor som Finlands Bank fram till den föreslagna lagens ikraftträdande fastställer och publicerar. De räntor som ersätts genom ministeriets beslut är alla heliborräntor. Det är meningen att de långa referensräntorna inte skall ersättas genom ministeriets beslut. När ministeriet fattar beslutet bör det utreda vilka marknadsräntor som sannolikt kommer att vara i allmänt bruk inom euroområdet och som bäst motsvarar de referensräntor som Finlands Bank fastställer och publicerar i det skede då beslutet fattas. I momentet föreslås också en bestämmelse om den skyldighet att begära utlåtanden som anknyter

till beredningen av ministeriets beslut.

Bankföreningen började den 16 mars 1997 beräkna och publicera räntor som till sin nivå och sina bestämningsgrunder exakt motsvarar de heliborräntor som Finlands Bank beräknar. Den 3 november 1997 tog bankerna i sina nya kundavtal i bruk de av Bankföreningen beräknade och publicerade heliborräntorna. Trots att Bankföreningen bibehåller möjligheten att beräkna heliborräntor har den inte för avsikt att fortsätta att beräkna en egen heliborränta efter ingången av 1999.

Eftersom den nationella penningmarknaden med anledning av att euron införs kommer att omfatta hela Europa ersätts sannolikt merparten av de nationella referensräntorna i staterna inom euroområdet med euriborräntan. Därför är det meningen att ministeriet skall besluta att euriborräntorna när den föreslagna lagen träder i kraft ersätter de heliborräntor som Finlands Bank beräknar. Ministeriet fattar sannolikt sitt beslut så, att beslutet kan träda i kraft den 1 januari 1999. Om euriborräntan ännu inte noteras då, fattar ministeriet sitt beslut genast i det skede då räntan står att tillgå. Den nya referensränta som motsvarar ministeriets beslut avses bli tillämpad på avtal från ingången av den avtalsenliga räntebestämningsperiod som följer närmast efter beslutets ikraftträdande.

Organisationer som representerar den internationella finansmarknaden avgav sommaren 1997 en rekommendation om den enhetliga ränteberäkningsformel som skall användas på penningmarknaden inom euroområdet, "förhållandet mellan antalet faktiska dagar och 360 dagar". I en del av länderna inom euroområdet har man dock hittills använt 365 räntedagar vid beräkningen av marknadsräntorna. Också de heliborräntor som Finlands Bank beräknar baserar sig på en beräkningsgrund om 365 dagar. För att ränteberäkningspraxis för marknadsräntorna inte skall förändras för de gamla avtalens vidkommande med anledning av att euron införs och därmed ändra avtalsinnehållet kommer euriborräntan att beräknas och publiceras på två sätt. Det innebär att förhållandet mellan antalet faktiska dagar och 360 dagar kommer att användas, liksom också förhållandet mellan antalet faktiska dagar och 365 dagar. På avtal som ingåtts innan lagen trätt i kraft tillämpas euriborräntor som beräknats enligt 365 dagars räntedagspraxis och motsvarar de nuvarande helibor-

räntorna.

Euriborräntan existerar emellertid inte ännu, och inte heller är den en i bruk varande referensränta. Därför är det inte ändamålsenligt att binda ministeriets beslut om referensräntor som skall ersätta Finlands Banks referensräntor till euriborräntan direkt genom lag. Av samma anledning är det nödvändigt att förbereda sig för att euriborräntor inte står att tillgå genast från ingången av 1999, utan vid behov från och med en senare tidpunkt som ministeriet beslutar om. Under den tid då Finlands Bank inte längre publicerar heliborräntor men euriborräntor ännu inte står att tillgå skulle man i praktiken tillfälligt kunna tillämpa de heliborräntor som Bankföreningen beräknar och som motsvarar Finlands Banks heliborräntor.

För att de juridiskt bindande andra referensräntorna och förändringar i dem skall komma till de ekonomiska aktörernas kännedom bör ministeriets beslut om dem publiceras i Finlands författningssamling 14 dagar innan räntan träder i kraft.

3 §. *Ikraftträdande*. Enligt 1 mom. träder lagen i kraft när Finland deltar i euroområdet, den 1 januari 1999.

Enligt 2 mom. får åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter vidtas innan lagen träder i kraft. Enligt det föreslagna 3 mom. får vederbörande ministerium fatta ett sådant beslut som avses i 3 § innan lagen träder i kraft. Det är meningen att ministeriet i december 1998 skall fatta beslut om den ränta som avses i 3 § och som ersätter de referensräntor som Finlands Bank fastställer och publicerar (heliborräntor) så, att räntan är tillämplig genast från ingången av 1999.

4 §. *Tillämpning*. Den nuvarande grundräntan har använts dels som en direkt tillämplig ränta, dels som referensränta. Den föreslagna referensräntan kommer med stöd av 1 mom. att tillämpas vid alla hänvisningar som avser Finlands Banks grundränta. I lagstiftningen har om grundräntan också använts uttrycken ränta som Finlands Bank bär upp av penninginrättningarna såsom grundränta på centralbankskredit och Finlands Banks diskontoränta; också dessa ersätts med den grundränta som avses i 1 §. Lagen avses bli tillämpad i alla situationer, oberoende av om hänvisningen till grundräntan ingår i en författning eller t.ex. i ett avtal eller någon annan juridisk handling. Avtalsparterna kan naturligtvis komma överens om något annat också efter att lagen trätt i kraft.

Enligt 2 mom. skall lagen, också i fråga om de i 3 § i lagförslaget avsedda räntor som Finlands Bank fastställer och publicerar och som ersätts av de ministeriet fastställda referensräntorna, tillämpas sekundärt på alla hänvisningar som gäller dessa räntor. Enligt förslaget tillämpas lagen endast när det i en författning, ett avtal eller någon annan handling med rättsverkan inte ingår t.ex. något omnämnande för händelse av att referensräntan slopas eller ändras.

Enligt 3 mom. övergår den grundränta som Finlands Bank senast har fastställt till ny grundränta av samma storlek när lagen träder i kraft. Ministeriet fastställer grundräntan första gången i juni 1999.

1.2. Rättelag

3, 4 och 12 a §. *Ränta på gäld, Dröjsmålsräntans belopp och Meddelande om fastställande av referensräntan.* Eftersom Finlands Bank från ingången av tredje etappen av EMU inte längre fastställer några marknadsräntor föreslås sådana tekniska ändringar av de gällande paragraferna som innebär att den befogenhet som Finlands Bank nu har när det gäller att fastställa räntor enligt rättelagen övergår på vederbörande ministerium.

Begreppet *referensränta som Finlands Bank fastställt*, vilket ingår i det nuvarande 3 § 2 mom., föreslås bli ändrat till begreppet *referensränta som ministeriet fastställt*.

Enligt de föreslagna ändringarna i rättelagen skall gäldenären betala i lagen avsedda räntor i enlighet med den av ministeriet fastställda referensränta som gäller vid tidpunkten i fråga. Ministeriet fastställer referensräntan årligen i december för följande kalenderår. Enligt den föreslagna 12 a § skall ministeriet i författningssamlingen publicera ett meddelande om den referensränta det har fastställt, och publiceringen skall ske senast 14 dagar innan räntan träder i kraft. I meddelandet skall nämnas också storleken av den dröjsmålsränta som avses i 4 § 3 mom. Finlands Bank publicerar i december 1998 storleken av den referensränta och den dröjsmålsränta som skall tillämpas 1999. I december 1999 publicerar ministeriet första gången ett meddelande om motsvarande räntor som skall tillämpas år 2000.

12 §. *Meddelande om ändring av Finlands Banks grundränta.* Paragrafen föreslås bli upphävd såsom obehövlig, eftersom bestämmelser med motsvarande innehåll avses bli

inskrivna i 2 § i den föreslagna lagen om vissa referensräntor.

2. Ikraftträdande

Lagarna föreslås träda i kraft den 1 januari 1999, samtidigt som Finland går med i tredje etappen av EMU och inför den gemensamma valutan, euron, och Finlands Bank slutar notera referensräntor.

Enligt förslaget till lag om vissa referensräntor får lagen börja verkställas redan innan den träder i kraft. Det är meningen att vederbörande ministerium, om möjligt, innan lagen träder i kraft lägger fram ett förslag till det i 3 § avsedda beslutet om ersättande av Finlands Banks heliborräntor med nya referensräntor så, att referensräntorna kan tillämpas genast efter att lagen trätt i kraft.

Begreppet referensränta som Finlands Bank fastställt, vilket ingår i den nuvarande rättelagen, har använts bl.a. i skattelagstiftningen. Därför föreslås att det till den ikraftträdelsebestämmelse som ingår i förslaget till lag om ändring av rättelagen fogas en bestämmelse enligt vilken begreppet referensränta som Finlands Bank fastställer efter att lagen trätt i kraft skall avse begreppet referensränta som ministeriet fastställer.

3. Lagstiftningsordning

Syftet med lagförslaget är att ordna kontinuiteten närmast för sådana kreditavtal i vilka det inte ingår något villkor för händelse av att referensräntan slopas eller den instans som fastställer den byts. Lagen är så till vida tvingande att den skall tillämpas, om inget annat har bestämts eller avtalats om de räntor som avses i den. Riksdagens grundlagsutskott har konstaterat (GrUU 3/1982 rd) att principen att avtal är bindande kan betraktas som en hörnsten för avtalsrätten och hela rättsordningen. Principen att avtal är bindande har dock inte uppfattats så, att avtalsparterna alltid är skyldiga att iakttä avtalet helt oberoende av de omständigheter som har rätt när avtalet ingicks och den senare utvecklingen.

I många av grundlagsutskottets utlåtanden uttrycks huvudregeln för ingrepp i gällande privaträttsliga rättshandlingar och rättshandlingar med förmögenhetsvärde samt i villkoren för dem. Enligt regeln får en ny lag inte ändra eller rubba rättsförhållanden som uppkommit på basis av en lag som varit i kraft

före den nya. Det har ansetts att denna rättsprincip inte kan tolkas så snävt att den inte tillåter att man i vanlig lagstiftningsordning förtydligar och kompletterar de gällande rättsförhållandena, om inget väsentligt nytt därmed införs i den materiella rätten.

Den nuvarande grundräntan, som skall ersättas enligt lagförslaget, är en administrativ ränta som bestäms av Finlands Bank. De andra räntor som lagförslaget gäller är marknadsräntor, men Finlands Bank definierar för tillfället beräkningen också av dem. Enligt förslaget skall ministeriet besluta om de nya räntornas motsvarighet mot de gamla vid övergången. Syftet med det är att den administrativa beslutanderätt som gäller räntesystemet skall förbli hos en myndighet.

Referensräntornas ekonomiska och geografiska omvärld förändras på samma gång som

den nya valutan, euron, tas i bruk. Efter att ändringen genomförts existerar inte sådana räntor vilkas ekonomiska bas är marknadsräntor och som fullt ut motsvarar de nuvarande heliborräntorna. Genom lagförslaget ersätts både grundräntan och heliborräntorna med nya räntor som i de nya förhållandena motsvarar de gamla så väl som möjligt.

Med stöd av vad som anförts ovan skulle lagförslaget enligt regeringens uppfattning kunna behandlas i vanlig lagstiftningsordning. Regeringen anser det emellertid önskvärt att grundlagsutskottets utlåtande om lagstiftningsordningen inhämtas.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs Riksdagen följande lagförslag:

1.

Lag

om vissa referensräntor

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 §

Grundränta

Vederbörande ministerium fastställer grundräntan årligen i juni och december för följande halva kalenderår.

Grundräntan beräknas utifrån den tolv månaders marknadsräntan som publicerats under de tre kalendermånaderna före fastställandet av grundräntan och som ministeriet beslutar om med stöd av 2 §. Grundräntan är medeltalet av den nämnda marknadsräntan under de tre kalendermånaderna avrundat till närmaste fjärdedels procentenhet.

Grundräntan publiceras i Finlands författningssamling senast 14 dagar innan räntan träder i kraft, och den träder i kraft den första dagen i den kalendermånad som följer efter publiceringen.

2 §

Andra räntor som kan användas som referensränta

Vederbörande ministerium kan besluta vil-

ka som referensräntor användbara räntor som vid den tidpunkt ministeriet beslutar om skall ersätta de som referensräntor använda räntor som Finlands Bank fram till denna lags ikraftträdande har fastställt och publicerat. De referensräntor som ministeriet beslutar om bör så väl som möjligt motsvara de referensräntor som skall ersättas. Innan beslutet fattas skall Finlands Banks och finansinspektionens utlåtande om det inhämtas.

Det beslut av ministeriet som avses i 1 mom. publiceras i Finlands författningssamling senast 14 dagar innan räntan träder i kraft, och beslutet träder i kraft den första dagen i den kalendermånad som följer efter publiceringen.

3 §

Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1999.

Åtgärder som verkställigheten av lagen förfutsätter får vidtas innan lagen träder i kraft.

Vederbörande ministerium får fatta det

beslut som avses i 2 § innan lagen träder i kraft.

4 §

Tillämpning

Vad som annars har bestämts eller avtalats om Finlands Banks grundränta gäller efter denna lags ikraftträdande grundräntan.

Vad som annars har bestämts eller avtalats

om de i 2 § avsedda räntor som Finlands Bank fastställer och publicerar och som används som referensräntor gäller efter denna lags ikraftträdande de som referensräntor använda räntor som vederbörande ministerium beslutar om, ifall inte parterna har kommit överens om något annat.

Utän hinder av 1 § är grundräntan när denna lag träder i kraft lika stor som den grundränta som Finlands Bank senast bestämt före denna lags ikraftträdande.

2.

Lag

om ändring av räntelagen

I enlighet med riksdagens beslut upphävs i räntelagen av den 20 augusti 1982 (633/1982) 12 §, sådan den lyder delvis ändrad i lag 284/1995, samt ändras 3, 4 och 12 a §, dessa lagrum sådana de lyder, 3 och 4 § delvis ändrade i nämnda lag 284/1995 och 12 a § i sistnämnda lag, som följer:

3 §

Ränta på gäld

Gäldenären är inte skyldig att betala ränta för tiden före gäldens förfallodag.

Om ränta har avtalats att utgå för en gäld utan att räntefoten dock har bestämts, skall gäldenären betala en årlig ränta enligt en räntefot som vid tidpunkten i fråga svarar mot det årsmedeltal för marknadsräntan för tre månader som vederbörande ministerium med stöd av lagen om vissa referensräntor (/) fastställer (*referensränta som ministeriet fastställt*).

Ministeriet fastställer årligen i december för följande kalenderår med en noggrannhet av en procentenhet den räntefot som avses i 2 mom.

4 §

Dröjsmålsräntans belopp

Om ränta har avtalats att utgå för en gäld, skall gäldenären vid dröjsmål med betal-

ningen på det försenade beloppet betala en årlig dröjsmålsränta som är fyra procentenheter högre än den avtalade räntan. Gäldenären är dock inte skyldig att i dröjsmålsränta betala mer än den av ministeriet fastställda referensränta som gäller vid tidpunkten i fråga, förhöjd med tio procentenheter.

Om ränta har avtalats att utgå för en gäld utan att räntefoten dock har bestämts, skall gäldenären vid dröjsmål med betalningen på det försenade beloppet betala en årlig dröjsmålsränta som är fyra procentenheter högre än den av ministeriet fastställda referensränta som gäller vid tidpunkten i fråga.

Om ränta inte har avtalats att utgå för en gäld, skall gäldenären vid dröjsmål med betalningen på det försenade beloppet betala en årlig dröjsmålsränta som är sju procentenheter högre än den av ministeriet fastställda referensränta som gäller vid tidpunkten i fråga.

Om dröjsmålsräntan enligt 1 mom. är lägre än den ränta som skulle betalas på gälden för tiden före förfallodagen, skall dröjsmålsräntan betalas enligt samma grund som före förfallodagen.

12 a §

*Meddelande om fastställande av
referensräntan*

Ministeriet skall senast 14 dagar innan den referensränta som ministeriet fastställt träder i kraft publicera ett meddelande om den i Finlands författningssamling. I meddelandet

skall också nämnas storleken av den dröjsmålsränta som avses i 4 § 3 mom.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1999.

Vad som annars bestäms om den referensränta som Finlands Bank fastställt gäller efter denna lags ikraftträdande den referensränta som ministeriet fastställt.

Helsingfors den 16 oktober 1998

Republikens President

MARTTI AHTISAARI

Minister Jouko Skinnari

2.

Lag

om ändring av räntelagen

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i räntelagen av den 20 augusti 1982 (633/1982) 12 §, sådan den lyder delvis ändrad i lag 284/1995, samt
ändras 3, 4 och 12 a §, dessa lagrum sådana de lyder, 3 och 4 § delvis ändrade i nämnda lag 284/1995 och 12 a § i sistnämnda lag, som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

3 §

Ränta på gäld

Gäldenären är inte skyldig att betala ränta för tiden före gäldens förfallodag.

Om ränta har avtalats att utgå för en gäld utan att räntefoten dock har bestämts, skall gäldenären betala en årlig ränta enligt en räntefot som vid den ifrågavarande tidpunkten svarar mot det årsmedeltal för marknadsräntan för tre månader som Finlands Bank fastställer (*referensränta som Finlands Bank fastställt*).

Finlands Bank fastställer årligen i december för följande kalenderår med en noggrannhet av en procentenhet den räntefot som avses i 2 mom.

4 §

Dröjsmålsräntans belopp

Om ränta har avtalats att utgå för en gäld skall gäldenären, vid dröjsmål med betalningen, på det försenade beloppet betala en årlig dröjsmålsränta som är fyra procentenheter högre än den avtalade räntan. Gäldenären är dock inte skyldig att betala dröjsmålsränta mer än den av Finlands Bank fastställda referensränta som gäller vid den ifrågavarande tidpunkten i fråga, förhöjd med tio procentenheter.

Om ränta har avtalats att utgå för en gäld utan att räntefoten dock har bestämts, skall gäldenären vid dröjsmål med betalningen på

Om ränta har avtalats att utgå för en gäld utan att räntefoten dock har bestämts, skall gäldenären betala en årlig ränta enligt en räntefot som vid tidpunkten i fråga svarar mot det årsmedeltal för marknadsräntan för tre månader som vederbörande ministerium med stöd av lagen om vissa referensräntor (/) fastställer (*referensränta som ministeriet fastställt*).

Ministeriet fastställer årligen i december för följande kalenderår med en noggrannhet av en procentenhet den räntefot som avses i 2 mom.

4 §

Dröjsmålsräntans belopp

Om ränta har avtalats att utgå för en gäld, skall gäldenären vid dröjsmål med betalningen på det försenade beloppet betala en årlig dröjsmålsränta som är fyra procentenheter högre än den avtalade räntan. Gäldenären är dock inte skyldig att i *dröjsmålsränta betala* mer än den av *ministeriet* fastställda referensränta som gäller vid *tidpunkten i fråga*, förhöjd med tio procentenheter.

Om ränta har avtalats att utgå för en gäld utan att räntefoten dock har bestämts, skall gäldenären vid dröjsmål med betalningen på det försenade beloppet betala en årlig dröjs-

Gällande lydelse

det försenade beloppet betala en årlig dröjsmålsränta som är fyra procentenheter högre än den av Finlands Bank fastställda referensränta som gäller vid ifrågavarande tidpunkt.

Om ränta inte har avtalats att utgå för en gäld, skall gäldenären vid dröjsmål med betalningen på det försenade beloppet betala en årlig dröjsmålsränta som är sju procentenheter högre än den av Finlands Bank fastställda referensränta som gäller vid ifrågavarande tidpunkt.

Om dröjsmålsräntan enligt 1 mom. är lägre än den ränta som skulle betalas på gälden för tiden före förfallodagen, skall dröjsmålsräntan betalas enligt samma grund som före förfallodagen.

12 §

Meddelande om ändring av Finlands Banks grundränta

Finlands Bank skall inom 14 dagar från att ett beslut om en ändring av grundräntan har fattats publicera ett meddelande om den nya grundräntan i Finlands författningssamling.

I 1 mom. avsedd räntefot skall tillämpas från den första dagen i den kalendermånad som följer på publiceringen.

12 a §

Meddelande om fastställande av referensräntan

Finlands Bank skall senast 14 dagar innan den referensränta som Finlands Bank fastställt träder i kraft publicera ett meddelande om den i Finlands författningssamling. I meddelandet skall också nämnas storleken av den dröjsmålsränta som avses i 4 § 3 mom.

Föreslagen lydelse

målsränta som är fyra procentenheter högre än den av *ministeriet* fastställda referensränta som gäller vid *tidpunkten i fråga*.

Om ränta inte har avtalats att utgå för en gäld, skall gäldenären vid dröjsmål med betalningen på det försenade beloppet betala en årlig dröjsmålsränta som är sju procentenheter högre än den av *ministeriet* fastställda referensränta som gäller vid *tidpunkten i fråga*.

12 §

Meddelande om ändring av Finlands Banks grundränta

(upphävs)

12 a §

Meddelande om fastställande av referensräntan

Ministeriet skall senast 14 dagar innan den referensränta som *ministeriet* fastställt träder i kraft publicera ett meddelande om den i Finlands författningssamling. I meddelandet skall också nämnas storleken av den dröjsmålsränta som avses i 4 § 3 mom.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1999.

*Vad som annars bestäms om den referensränta som Finlands Bank fastställt gäller efter denna lags ikraftträdande den referensränta som *ministeriet* fastställt.*

